

2340.

STÉOA
ROMANIEI.

VODEVILŪ ÎN TREI TABLOURI.

DE

IOAN P. BANCŌV.

7/10.072
Biblioteca Centrală
Regională Cluj

CRAIOVA.

TR. NAȚIONALE T. MACINCA ȘI I. SAMITCA.

1868.

1908, June 10
1906, Aug. 3.
Profesor.

1908, June 10

PERSÓNELE.

Geniulă bun ală Româniloră.

Abondenă.

Gloria.

Aurora.

Secerătorulă.

Gligorache, Judecător la Tribunală în vârstă de 30 ană.

Terfelică, June nobilă.

Răducan, June săteană sluga lui Gligorache.

O slugă.

DEDICATA
DOMNULUI GHEORGHE PREȘBEANU.

Domnule.

O faptă bună trebuie tot dauna publicată pentru ca să se ia de frumosu exemplu, să se imite pentru progresul moralității; căci numai prin moralitate civilizația vine cu ce este bun, frumos și nobil. Fericită națiunea care are tot dauna sub ochi săi exemple frumoase de imitat.

A face cineva o faptă folositore societăți, este a-și rădica un monument pe frontispiciul căruia i se gravează numele ca să se citească de generațiunile viitoare. O asemenea faptă ai făcut și Dumnéa, căci fără ajutorul D-tale n'ai fi putut publica această mică operă. Dea Dumnezeu ca cei avuți să te imite în această frumoasă și nobilă faptă; și atunci în biblioteca Română se vor găsi opere mai de merite de cât acesta, de oameni cari își consumă timpul cu studiu și nu au mijloace să publice operele lor.

Sânt pentru D-ta cu toată recunoștința.

Ioan P. Bancov.

Literatură română

Dulapul Raft A.

PREFAȚIA.

Mulți din cei ce mă cunosc, mai înainte de a citi această cărticică, voru criticao făcând grimazuri dicând: este mare cutedanță pentru un om care n'a avut mijloce să trecă de cât prin clasele primare, care n'a trecut nici o clasă de gimnasiu; care n'a vădut altă theatru de cât theatru din Craiova; care n'a voiajeat de cât prin prejurul orașului, să se espue de a da publicități o piesă theatrală. Astfel mirându-se de cutedanța mea, le va fi destul să mai dică: Știm ce studii a făcut autorul acestei opere și nu o mai citim. Pe acești Domni eu îi rog numai să o cumpere ca să pociu imprima și alte vodevile naționalle care le am făcut. Căci și eu sânt tot asemenea în mirare de mulți cari au făcut studii întinse, cari au fost la Paris ca se'și orneze spiritul, cari au mai mult de cât pentru existență, cari sânt stăpâni pe timp și ellsă lassă să trecă fără să dea nimic publicului ca să se folosescă ocupându-se

de dânsi. Ast-felū merge lumea, critică unulū pe altulū; și din critică și discutie, ésē tot d'auna ceva bun. Când ânsă, critica este sinceră si justă. Să ne criticăm darū unulū pe altulū, cōci critica nu este calomnia, este a arăta răulū, a spune cum trebuie să fie, ca se fie bine. Și ast-felū vom merge spre moralitate și civilisație biciuindune unulū altuia viciurile și îndreptândune greșelille prin critică. —

I.

Camera lui Gligorache. Ușă în fund și laterală. La dreapta în fund este un pat. Pe capul patului este pus un halat. La stânga în fața sceni aproape de culise este o masă. Pe masă este o lumânare aprinsă. Este noapte.

SCENA I.

Răducan singur.

Răducan. (Puind tacâmurile pe masă) Așa! farfuria, șervetu, furculița și lingura. Adică, lingura o pui numai ca să fie pusă; să fie și ea ca Martie în post, să nu lipsescă; dar știu că nu face vre o treabă stăpânul meu cu ea! că n'a mâncat fertură de numai ți minte! E! dar nu e vina Dumnelui; e vina bucătăresii, fiind că'i face tot dauna numai friptură. Dău, uite: de când slujesc eu pe coconu m'am fript mâncând tot dauna numai friptură. Daru eră ce să ăică? Așa e omu când nu e însurat! să mulțămescă cam pe ori ce. (Uitându-se pe masă) A! scobitorea n'am pusă! și coconu dacă n'o vedea scobitorea nici că șede la masă. (El scotește scobitorea din cutia mesei și o pune pe masă.) E! și scobitorea. Afurisită scobitoare! ce am pățit eu într-o ăi pentru ea, oi spune și răposatilor! E! dar

atunci era coconu cam cătănit, fiind că se întâmplase tocmai în ziua când sa unit țerrile, și beuseră boeri vin de acella fert care-i dice pășanie. Te miră că nu lea arsă mațele fiind că-lă bea colcăind. Dară pân sate, ce gândiți că era? Numai chefurī, și danțurī. E! apoi așa e românul când îi merge bine în țerra lui. Să veselesce și face chefū și mai cu sémă acuma când Moldova se uni cu Țerra noastră. Să mai poftescă acum străinu să vie cu arme la noi; că numai duoē vorbe sēi dicū, și-i tai tótă pofta. Éttē ce ași dice eu. (Cântă)

ARIE.

Seđi afară măi străine,
Că de vei călca;
Pe hotarälle romane,
Căit vei pleca.
Că'sū români mii și sutte,
Mulți nenumărați;
Toți voinici și tari în lupte,
Ș' acum sunt armați.
Și decumva tu în țerră,
Armat ai veni;
Îți vom da o frecătură
De nei pomeni.

Apoi așa veđi bine; cum suntem noi acuma de mulți, și câtă óste să măi facū, cine o să ne mai pótă sta în potrivă? Darū dacă dușmanu nu va înțelege de aceste cuvinte, și nu va pleca: atunci îi dicū așa (Cântă)

ARIE.

Frunză verde de alun,
Am unŭ calŭ un șoim pré bun!
Ellŭ când fuge parcă sbóră,
Cu ellŭ fugŭ nuoë hotară.

D'ói lua și săbióra,
Ca sě'm apěrŭ țērrișóra;
Vie-atuncŭ orŭ cine-o vrea,
Cu mine peptŭ ca să dea.

Să véđe atuncŭ străinu,
Cât e de voinicŭ romănu!
Cum dē ellŭ năvală'n focŭ,
Și nare frică delocŭ.

Și dacă dușmanu n'o înțelege nicŭ atuncŭ,
și o ȕice că tot are poftă să între în țerră;
atuncŭ îi mai cânt așa. (Cântă.)

ARIE.

Voiŭ lua cóssa, voiŭ lua paru,
Și'm voiŭ apăra hotaru;
Că'sŭ romăn voinicŭ oltean,
Și nepotŭ allŭ lui Traian.

Fugŭ străine della mine,
Fugŭ că nu'ți va merge bine!
Fugŭ că de te voiŭ picni
Multă vreme-ai pomeni.

Fugŭ că'n țerra rumănescă,
Legŭ nu vremŭ să ne croescă,
Un străin un veneticŭ
Care nu șcie nimicŭ.

Venetică cu legi străine,
Fugi c'avem noi legi române,
Legi bune și strămoșești,
Cum tu nu sci să croești.

Înțelege măi străine,
C'aici nu'ți mai merge bine,
Fugi că ție nu mă plecui!
Fugi că'n Dunăre te'necui.

Așa! ast-felū voiū dice eu vrășmașului!
Addică eu cu toți români cari sunt români
adevărați. Darū dacă dușmanul va fi tare de
capū, și n'o înțelege; atunci eși spune currat
așa (Cântă.)

Cât voiū avea sânge 'n vine,
Sânge român strămoșescū,
Să numai gândești străinē,
Că'n țerră te 'ngăduescū.

Ședī afară la hotară,
Să nu cumva să'ndrăsnești,
Să mai faci un pasū în țerră,
Că te bat de pomenesci.

De nai pâine măi străine,
Cere și erti vom da noi;
Căci d'acum cu'nșelăciune,
Nu ne mai stăpăniți voi

Appoi așa vedī bine; de cine să ne mai
temem noi dacă vom fi cu toți uniți și vom
sări unulū pentru altu? Ș'appoi, cât e țerra
noastră de mare și să mai uni și cu Moldova,
cine o mai fi nebunulū acella care să mai vie

cu arme la noi? Numai atunci p^ote va avea curagi^u, c^{and} ar^u vedea desbinare *intre* noi. C^{and} s^{ateanu} ar^u ur^a pe boer^u, *si* boeru pe s^{ateanu}. Dar^u s^a ne feresc^a Dumne^{deu}! fiind c^a *si* boeri sunt tot rom^{ani}, de *si* sunt *imbr^{ac}ati* *in* albastre. Vorba aceia: lupu *esi* l^{ep}ad^a p^{aru}, dar obicei^u *si* l^u t^{ine}. A^{sa} *si* boeri cari sunt rom^{ani} adev^{er}ati; de s'ar^u *imbr^{ac}a* *si* t^{at}are^{ste}, *an*ima lor^u e tot de rom^{an}. *Si* rom^{anul}u nu *si* ur^{as}ce t^{erra} lui. S'apoi, noi traim cu boeri *si* boeri cu noi. De ce dar^u s^a ne ur^{am} unⁱ pe al^{ti}? Fiind c^a, dac^a ar^u veni str^{aini} s^a ne st^{ap}anesc^a, cine ar^u perde mai mult^u? Boeri, fiind c^a iei au mai mult^u. E^{tt}e pentru ce nu cred^u eu c^a boeri *esi* ur^{ascu} t^{erra} *si* c^a vor^u s^a vie str^{aini} cum *dicu* unⁱ *si* al^{ti}. Pentru c^a cine e acella c^{aruia} s^ei plac^a ca s^ei poruncesc^a str^{ainu} *in* casa lui? E! dar p^ote s^a fie *intre* boerⁱ *si* de aceia cari s^a voiasc^a r^{eu} t^{erri}; dar^u aceia nu cred^u eu s^a fie rom^{ani}! sunt str^{aini} sau cureituri. Fiind c^a rom^{anul}u *esi* iubesc^e t^{erra} lui. (C^{ant}a.)

ARIE.

Tot^u rom^{anul} *esi* iubesc^e,
T^{erra} lui care *ellu* cresc^e,
Pentru ea s^{angele} *si* vars^a,
Si la str^{ain}u nu o las^a.

Căci țerra lui e străbună,
E mănósă e română,
Și lui nu'i place'n robie;
Nici odatta ca să fie.
Cât voiū avea darū un nume,
De român, ș'oi fi în lume;
Toți străini voiū să știe,
Că țerra mea este vie.
Și d'orū calca pe hotară;
Cu arme să vie'n țerră;
Attuncî o să pomenescă,
De nația rumânescă.

Ba bine că n'arū pomeni! fiind că acum tot românulū e proprietarū, numai e ca chiriașū în țerra lui. Fie care e stăpân pe pământulū sēu de muncă, și numai pōte străinu sēlū necinstescă cum făcēū mai nainte cațaoni de arendași cari cerēu della bietu sătean câte nuoē pei dupō un bou, și îi despoia đioa în amiađu mare. Appoi đică acum cineva că nu se batte romānu ca sē'și appere dreptu lui. Ba vorba unui cațaon care esuprisă pe un român până sa năcăjit romānu și umflă pe cațaon delū trânti câteva tarlale, și cațaonu dupō ce scăpō, spunea la altū cațaon d'ai lui: (declamă.)

Dumneđu să te ferescă,
De trântelă rumânescă!
Căci un pogon te'nvârtește,
Până când te ametește
Și ellū tot nu ostenește.

Appoi așa e românu când êși vede dreptu lui calcat. Nu să lasa Dómnne fereșce! și mai cu séma acum când e stăpân, și când sa armat tótă țerra, mai póte cineva să ne stea împotrivě dacó vom fi tot dauna uniți? Că fugе de'si perde din urmă când vom da cu toți năvallă strigând: Ura! (Gligorache între repede.)

SCENA II.

Gligorache, Răducan.

Gligorache. Ce este? Ce sa întâmplat?

Răducan. Nimicū cocóne.

Gligorache. Dar pentru ce strigai așa?

Răducan. D'am chiot de bucurie cocóne. fiind că am pusă masa.

Gligorache. Dobitocule!

Răducan. (Apart.) Totū așa im ȃice Dumnélui! E! dar să nu fie mai mare de cât mine, ași ști eu ce s'î răspundū! dar de, im e stăpân și trebui se tacū.

Gligorache. Ia tacămurille și dutte.

Răducan. (Apart.) Poftim! éru nu mănâncă. ce orū fi având boeri de nu mănâncă séra, nu mă pociū pricepe! Dară atât mai bine, fiind că o să mănâncū eu tótă friptura. La nópte sciț că n'o să mai viseđū prasnice. (Tare) Darū scobitórea s'o iau cocóne?

Gligorache. Laso și dutte.

Răducan. (Apart.) Mai bine, fiind că tot n'am eu ce face cu ea. (Ellă ia tacămurile și esse.)

SCENA III.

Gligorache singur.

Gligorache. (frecânduși mâinile.) Așa! acum nu cređu eu să mai ȑică cineva că n'am datŭ probe de judecătorŭ nu fie ce... Am iscălit osănda unui om, fără să ȑicŭ un cuvânt. Printracăsta am voit să arăt că am înȑelesŭ procesulŭ tot ca președentu. Addică, că n'am înȑelesŭ nimicŭ. Darŭ să vă mai spuiŭ ceva? Mamŭ logoditŭ cu fata cea mai frumósă din acest orașŭ. Judecătorŭ, și logoditŭ! ôȑi uređŭ și la mai mari cocóne *Gligorache!* însurat și președent! Bre!.. darŭ prostŭ am mai fostŭ și eu! credeam că, ca să fie cineva judecătorŭ, îi trebue capŭ nu fie ce! Când colo, ce să veȑi? Lucru celŭ mai lesne din lume. De exemplu: vin duoȑ ómeni la judecată; unu reclamă pe celălatŭ. Atunci eu ca judecătorŭ, întrebŭ pe reclamant dacă are dovadă pentru ceea ce reclamă, și dacă im spune că are, îi dau dreptate. Érŭ dacă nu are, îi dau drum de apelaȑiă. Dău! nimicŭ nu este mai lesne de cât să judeci pe alȑi; și la finitulŭ luni, să mergi cu mandatu la casierŭ săȑi primeșci léfa chită, și să iscăleșci într'o condică spre sciinȑă. Cât despre

gheliruri, au cam lipsit de prin tribunale, daru a rămasu hatăru. Adică, judecătoru face hatărū bogatului; și bogatu după câteva zile dă un cado judecătorului fiind că ia făcut hatărū. Acésta nu să numesce abudū. Fiind că sunt articole in lege care sunt lăsate la facultatea judecătorului. Judecătorulū darū, oppiniadă cum îi vine mai bine. În fine, tóte arū fi bune pentru un judecătorū: daru sunt a-furisiți de advocați cari ne tae tótă pofta. Când începū iei să vorbescă, appoi îndrugă la verđi și uscate câte trei césuri bănănăind cu mâinile in tóte părțile de gândeșci că cine știe ce ia găsit. Și sunt uni cari răgnescu așa de tare, de te deșteptă din celū mai dulce somnū. Pe mine de câte ori gândiți că nu ma deșteptatū cu răgnetele lorū? Unde te lasă iei să te odihnesci! că te proțapeșce cu nișce articole din pravilă de ți se face pėru măciucă. Ai dracului mai sunt! parcă in copilăria lorū n'au măncat alt-ceva de cât numai articole din pravilă, și parcă au suptū la condica penală. (Un servitorū intră.)

SCENA IV.

Gligorache, Servitorulū.

Servitoru. Cocóne!

Gligorache. Ce este? Ce vrei?

Servitoru. Ma trimisu cocóna Smaranda să te întrebă dacă ești acasă ca să vie și Dumnéloră pe la Dumnéta.

Gligorache. Sócră-mea?

Servitoru. Da cocóne.

Gligorache. Eu sânt acasă, dară ai dovadă?

Servitoru. Dovadă! Și pentru ce?

Gligorache. Să mărturisescă că ești trimisă de sócrămea.

Servitoru. Cefelă! dară nu mă cunoști Dumnéta pe mine?

Gligorache. Ba te cunoscă foarte bine, dară asta nu e destulă. Fiind că pravila dice: acella care vine să spue unui judecătoră ceva, trebuie să dovedescă că ceia ce spune este adevărat.

Servitorulă. Așa o fi cocóne, dară aici nu suntem la tribunală ca să vorbim după pravilă.

Gligorache. Dobitocule! cu un judecătoră tot dauna trebuie să vorbești după pravilă, ști tu, că dacă n'ai dovedi ceea ce spui te pociă osândi ca mincinosă?

Servitorulă. (Apart.) Lueru dracului! Auđi Dumnéta! Dară cum să scapă eă? A! am găsit. (Tare.) Pré bine cocóne. Eu săți dovedescă Dumitale că ma trimisă cocóna Smaranda; dară Dumneata im spuseși că ești acasă, nu e așa?

Gligorache. Negreșit! dacă odată mă vești în casa mea și vorbesci cu mine.

Servitoru. Așa e cocóne, darú după prăvilă trebuie să ai pe altu care să mărturisescă că ești în casa Dumitale și că vorbești cu mine.

Gligorache. Asta nu e scrisă în prăvilă.

Servitoru. Dacă este una, trebuie să fie și cealaltă, fiind că legea trebuie să fie pentru toți de o potrivă.

Gligorache. (Apart.) Audă allu dracului ce e? De sigurú trebuie să fie vre un avocat care n'a mai găsit procese și sa băgat la stăpân. Fiind că așa sau înmulțit advocați în cât te împiedeci în toate ulițele de iei. (Tare.) Bine. Să-ți dovădescú. (Ellu strigă.) Răducane! Răducane! (Răducan intră.)

SCENA V.

Precedenți, Răducan.

Răducan. Ce poruncești cocóne?

Gligorache. Acasă sânt eu?

Răducan. Acasă cocóne.

Gligorache. Și ăsta nu e tot în casă la mine?

Răducan. Nu cocóne.

Gligorache. Dobitocule! darú uitete bine

Răducan. Mă uit cocóne.

Gligorache. Ellú vești?

Răducan. Ellū vëdū cocóne.

Gligorache. Appoi nu este aci?

Răducan. Nu cocóne.

Gligorache. Blestematule! dar nu'lū veđi?

Răducan. Nu cocóne.

Gligorache. A! va să đică voi voiți să rādeți de mine?

Răducan. Ba nu cocóne, darū eu eți răspundū cum mă întrebī, fiind că nu pociū să mă împotrivescu vorbelorū Dumitale.

Gligorache. Dar știți voi ticăloșilorū cine sânt eu? Știți voi că eu într'un procesū când trebuia să'm dau părerea, cu tóte că nu aveam nici o părere, ânsă când am început să vorbescu, președentu și toți logofeți tribunalului au rămasū cu gurille căscate? și voi cari sunteți nisce dobitoce, voiți să rādeți de mine care sânt de o mie de orī mai mare de cât voi? Appoi să vë arāt eu cum rāde cineva de un judecătoru ca mine. (Ellū caută un baston. Cei duoi disparū).

SCENA VI.

Gligorache singur.

Gligorache. A! fugirăți blestemățilorū! Dar tot nu scăpați voi de mine! Nu scapă cineva cu așa puțin de un judecătorū! Auđi, să đicō ellū că la trimisū sócra mea și să nu aibă dovadă! Ș'appoi și Răducan sē'm

vorbescă ast-fel! O! asta e pré mult! (Ora sună 12, ellu ascultă orele.) douăspredece ore! mie-dulă nopti! Nu cređu să mai vie sócrămea! Să mă gătescū de culcat. A! darū mai întâi să citescū jurnalul. E! Appoi noi judecători suntem ómenī politiei! nu ne culcăm nicī odattă până nu dăm mai întâi cu ochi de vre un jurnal. (Scoțând jurnalul din poșonară.) Am să citescū jurnalul cellū mai bogat. Este politicū, literalū, commercialū, industrialū, și dobitocalū. Da. Pentru că am vėđut în ellū nișce figuri de nișce ființe care se ȃice că au fost în lume mai nainte de potopū. Să vedem ce noutăți mai are. (Ellū citește titlul jurnalului.) Nechipercea. (Apart.) ciudattū nume. (Tare.) Viena. La Viena sa înecat un neamțū într'o puțină cu bere, și beraru a scosū berea din ellū cu tīlvu, fiind că o beusă fără se o plătescă. (Appart.) Bre! . . mare politică! Cu tóte că nemți suntū cunoscuți de politici!. (Tare.) Paris. La Paris sa înălțat într'un balon o copilă abia în vėrstă de cincideci de anișori și sa facut nevėđută. (Răde.) ha, ha, ha! allū dracului mai e și nechipercea! Auđi copilă! hărca bătrână! Darū fie că mare curagiū pe baba să se sue în balon! Ș'appoi d' o fi avutū și malacovū, nicī că se mai dē josū. Că de so unfla și ellū, o sue tocmăi la vânturille turbate ș'o să turbeđe franțu-đoica. (Puind jurnalul pe masă.) Așa! Am citit

ce este mai interesant! Pentru că trebuie să știți: eu nu citesc de cât numai ce se atinge de politică! Cu politica mă culc, cu politica mă scol. Și dacă ar fi cu puțință, m'ași și spăla cu politica, așa de mult în plăce. Dară fie că jurnalul de astăzi ma pus pe gânduri! Auzi Dumnéta baba cu atâta curagi! A! dară să mă culc! că destul voiș șede mâine la tribunal. (Ellă desbracă gherocu, ellă pune pe capul patului, îmbracă halatu și să culcă.) Așa! Ce bine este în pat! Cât este de bun somnu! Cum odihnesce ellă pe om! și mai cu séma pe mine care am obosit ședând tótă ziua la tribunal! Baba della Paris, dacă ar fi avut minte, sară fi culcat mai bine în pat de cât în bal . . . on! (Ellă adorme. Patul, masa și scaunu, se trag între culisse. Cortina din fund se rădică. În fundul sceni se vede geniul învălit între nori. La dreapta lui este abondența care ține o snopă de grâu în mână. La stânga, este Gloria care are corónă de flori pe cap. Pe scenă în fund, să vede secerătorul investit ca mórtea. Ellă se plimbă pe fundul sceni cu o cósă pe umăr. Aprópe de fața sceni se plimbă Aurora. Ea ține o corbelie atârnată de mâna stângă. Gligorache se vede coborândusse de sus în balon în poziție de nu vede fundul sceni nici pe Aurora. Ellă este îmbrăcată cu gherocu pe care la luat între culisse. Sare din balon pe scenă. Balonu se trage în sus. Scena este luminată.

SCENA VII.

Geniulă, Abondența, Gloria, Aurora, Secerătorulă,
Gligorache

Gligorache. (Sărind din balon.) Uf! Bre!... dară repede mai sburai! ală dracului a fost cine a inventat balonu! În câteva minute trecui peste vîrfurile munților mai susă de cât corabia lui Noe. Dară fie, cu mare frică mai avui! Cine dracu mă pussă pe mine să imiteđu pe baba de-la Paris! (Ellă se uită în tôte părțile fără să vîde fundulă sceni nici pe Aurora.) A! Dară unde sânt eu? Nu cunoscă nici decum locurile acestea! Nu le-am vîdăut nici odattă! Nu sânt nici la Severin, nici la Calafat! (Cu frică.) Că n'oi fi trecut Dunărea fără pașaport? Poștim! Ce o să dîcă președentă cînd nu mo vedea căscînd pe scaun la tribunal? (În timpulă acesta Aurora vine în fața lui în poziție astfelă, de ellă nu vede fundu sceni. Apart.) A! o femeel!

Aurora. Cine eșci tu? Și din ce globuri streine ai venit la noi lighionă necunoscută?

Gligorache. (Apart.) Lighionă! Eă?

Aurora. Căđutai din vre un globă care este d'asupra năstră? Său eșci vre un comet vagabond care umbli prin tôte sferelle? Dobitocă eșci tu?

Gligorache. (Apart.) Dobitocă! Ce felă! nu am eă mutra de judecătôră?

Aurora. Său passăre cobitôre.

Gligorache. (Apart.) Poftim! acum sânt passăre.

Aurora. Care vii să ne anunți nenorocire; vre un eclipsu séu cutremurū?

Gligorache. (Apart.) Darū știți că are hasū femecea asta? Mă asemănă cu pasări cu dobitoce! parcă nu mă cunoscū calle de o poștă că sânt judecătorū! A! tocmai acuma înțelegū! Affurisitulū de balon ma trecut peste Dunēre, și femecea asta trebue să fie vre o cadănă care a eșit din harem. Poftim! Ce o să dicō președentu când o afla că am trecut Dunērea fără pașaport?

Aurora. Darū bine, nu răspunđi?

Gligorache. Ba răspunđu, că nu sânt nici dobitocū, nici passăre cobitóre scumpa mea duduță. Ci sânt judecătorū dincolo peste Dunēre.

Aurora. Dunēre! Darū ce este asta Dunēre?

Gligorache. (Apart.) Poftim! im mai dice mie că sânt dobitocū, și ea nu șcie nici Dunērea ce este (Tare.) Dunērea este apa care ne desparte pe noi de voi.

Aurora. Apa! Darū ce este asta apa?

Gligorache. (Apart.) Tii! darū prósta mai e! (Tare.) Apa este aceea care o bei când ai sette.

Aurora. Noi bem róua ce cade pe flori
și ne hrănim cu parfumul lor.

Gligorache. (Apart.) A! éttë pentru ce
turci țin multe femei! fiind că le adapă cu
róuă și le hrănește cu parfumul florilor.
Dacă-e așa, o să mă turcesc și eu. Ba nu!
mai întâi să fac un amor cu această cadână,
și pe urma . . . să încerc; să vedem. (Ellă
îngenunche înaintea Aurori în poziție de nu vede fundul
scenii. Tare.) Scumpă și neprețuită ducă! (Apart.)
Să-i vorbesc cum înțelege ea. (Tare.) Tu care
ești nevinovată întocmai ca passărea care
crește în colivie! tu care ai părul ca rađelle
sórellui! tu ai cării obraji sunt mai gogoneți
de cât baclavalele care se pun pe masa Sul-
tanului! tu ai cării ochi lucesc întocmai ca
licurici! tu care ai nasu mai frumos de cât
imoméoa cellii mai scumpe nerghelele! te
iubesc, precum Mohamet iubea putinile cu
miere! Te ador, precum Sultanu adóra afionu!
O! fieți millă de un bietu judecător care te
rógă în genunchi!

Aurora. Dară cine ești tu, care vorbești
în termeni pe cari nu-i înțeleg nici decum?

Gligorache. Țemă spusă că sânt un bietu
judecător de la tribunal. Mă poți cunosce
după degete; am unghii franțuđești, sunt
aprópe cât alle președintelui de lungi.

Aurora. Dară tu semenî a fi pământeau?

Gligorache. Negreşit că sânt pământeau, că dără n'o să fiu din lună.

Aurora. Scôlăte dar sêţi spui şi eu cine sânt.

Gligorache. (Sculanduse face un compliment turcesc.) Mă suppuî nepreţuita mea. Te ascultă.

Aurora. Eu sânt aceea pe care passerille şi poeţi o cântă. Când mă arăt eu în lume, florille se desvôltă şi eşî esallă parfumulă loru. Amantulă eşî priveşce amanta sa. Poetulă eşî ia pana şi cântă. Muncitorulă merge la lucrulă sêu. Muma eşî îmbrăţişedă copii; şi totă natura mă bine cuvintedă.

Gligorache. O! Cât eşci de bună! Să fi binecuvântată şi de mine.

Aurora. Dară facă şi rău.

Gligorache. Rău! Şi ce rău faci tu care eşci atât de bună?

Aurora. Deşteptă pe sêracă ca sê'si vedă miseria. Deşteptă pe orphană ca să plangă şi pe bolnavă ca să suffere.

Gligorache. Şi cine eşci tu care faci toate acestea?

Aurora. Eu sânt Aurora.

Gligorache. Aurora! Tu eşti Aurora? (Ellă se întôrce şi vede fundulă sceni) A! Dară unde sânt eu?

Aurora. În stéoa Romanii.

Gligorache. În stéoa Romanii! Affurisit balon, tocma unde ma suit! Poftim! ce o să

dică preşedentu când o afla că mam suit în sté? (Ellă arată pe geniu şi întreabă pe Aurora.) Dară omulă acella care se vede colo şi pare că este învălit în noră, cine este?

Geniulă. Eu sânt Geniulă bun allă româniloră, şi am missiune della cellă pré înaltă, să invit pe românii la bună armonie între dânşi. De mă voră asculta, şi voră lăssa gâlceville între iei ca să concure toţi pentru binele ţerri, voră deveni un poporă mare, tare, independent, şi demnă de străbuni loră.

Gligorache. (Întreabă pe Aurora.) Dară fetiţa accia care stă la drépta geniului cu o snopă în mână, cine este?

Abondenţa. Eu sânt Abondenţa. Şi voiă da româniloră tot ce le trebue când îi voiă vedea concurând pentru binele ţerri.

Gligorache. (Întreabă pe Aurora.) Dară fata aceea della stânga care are o corónă de floră pe capă, cine este?

Gloria. Eu sânt Gloria. Şi voiă încorona pe tot românulă care va face sacrifice pentru ţerra lui.

Gligorache. (Întreabă pe Aurora.) Dară omulă acella cu aripă care se plimbă cu cósă pe umăru, cine este?

Secerătorulă. Eu sânt secerătorulă. Şi am missiune della cellă pré înaltă, ca să curată totă érba rea din pământulă Romanii.

Aurora. Și eu voiû semăna florî frumôse din corbelia mea.

Geniulû. Darû tu muritorulle pămăntean, ce missiune ai tu pe pămănt?

Gligorache. Missiunea mea este de Judecătôrû. Dar Judecătôrû nu fie ce . . . Când începû eu să judec, toți rămăn cu gurille căscate, fiind că judecû nu mă încurcû.

Geniulû. Missiunea ta este înaltă și frumôsă. Dar ia spunem, cunoști tu bine legile? făcutai vre un cursû întinsû de studii?

Gligorache. Cât pentru legi, le cunoscû ca pe un calû brêdû, fiind că tôte legile sunt scrise d'assupra care ce lege este; și nici odattê nu mă încelû ca să iau condica comercială în locû de condica criminală. Êttê darû că cunoscû legile tot ca și aceea cari saû procopsit la Paris. Mă mai întrebî dacă am făcut studii? Negreșit că am făcut! căci într'altfelû ași putea eû să înșirû cernelă négără pe hârtie albă?

Geniul. Darû ai atestate della scôlelle prin care ai trecut?

Gligorache. Atestate? N'am nici unu. Și de ce trebuință sunt atestatele din scôla unui Judecătôrû? Fiind că, dacă nu mă pricepû la ceva, întrebû pe vre un scriitorû și'm spunne. Êttê darû cõ fără atestate im facû trêba curând și fără batae de capû.

Geniulă. Aşa; ânsă un Judecătoră trebuie să aibă cunoşcinţe întinse de legă: să aibă studii mari, şi tot dauna să citească: căci atunci i se cultivă mintea, se desvôltă spiritul, şi nici odattă nu cade în eróre. Cellă ce judecă, trebuie să ştie mai multă de cât acella care se dă judecaţi.

Gligorache. În adevără, aşa este. Fiind că, mă uit eu la mine; Dacă naşi fi citit Halimaoa, nară fi nimică de capu meă. Pe mine Halimaoa ma procopsit, ştiu întâmplările lui Sevoh, cum ştie popa pe tatală nostru, pe înţeleptulă Memnonă încai, potă să vilă spui chiar acum. Dăă! nu creăă eă ca preşedentu să fie mai procopsit de cât mine!

Geniulă. Tóte acestea câte mi le spui, sunt numai nişce fabule; nişce minciuni. Trebuie să citeşci legile şi istoria universallă care este oglinda totulor fapteloră mari, cum şi a tutuloră vişuriloră. Şi omulă care o citeşce, mintea lui să desfăşoră, cugetările i se întind, şi se deprinde a raţiona dreptă, a sonda bine lucrurile, şi alle înţelege.

Gligorache. (Cască.) Ha!

Geniulă. Dară pentru ce căşci când eşi vorbescă eă?

Gligorache. În adduseiu aminte de tribunală şi voiă să mă ducă. (Ellă vră să plece.)

Aurora. Darö ai uitat că eşci în sté? Uităte în josü.

Gligorache. O! affurisit balon! (Ellü se uite în josü.)

Aurora. Ce veđi?

Gligorache. Věđü într'o mare depărtare o neměrginită intindere de ceva ca o cěță ca un norü.

Aurora. Asta e Ocěnu. Și ce mai veđi?

Gligorache. Mai věđü ceva de forma și mărimea unui měrü, în mijloculü acestui norü.

Aurora. Asta e Pămăntu.

Gligorache. (Cu frică.) Ce spui! Pămăntu! Va să đicö atât de susü ma suit affurisitu de balon încăt věđü pămăntu numai căt un měrü? A! darü asta nu să pöte! Nu credü eü să fie pămăntulü numai căt un měrü!

Secerătorulü. (Dăndui un ochian.) Na. Desfălü, Uităte și veđi. (Gligorache luând ochianu, ellü intinde; și îndreptăndulü în josü, se uită. Ora sună cincü.)

Aurora. (Apart.) Cincü ore! (Tare.) Sece-rěiorü; a sunat ora, să mergem la missiunea nöstră (Secerătorulü și Aurora salută pe Geniu și vorü să plece.)

Geniulü. Auroră! Eți uređü să deștepti pe romăni în consciința lorü curată, cu patriotismulü în animě: cu dorință înfocată de a face sacrificce pentru țerra lorü, și legați cu lanțulü nesfărămat alü uniri și allü devotamentului. Eru semințele de flori frumöse

din corbelia ta să crească și să se înmulțescă pe pământul lor. Și ție Secerătoru, îți urez ca veninul din cósă ta, să usucce și să stărpescă tótă érba rea din pământul Romanii. (Aurora și Secerătorul salută și esse.)

Gligorache. (Privind în jos.) A! da! Acum vedú Pământu. Bre! darú cede munți! câte déluri și vèi! mulțime de orașe! De! să fiú eu vre un om procopsit, să nu fiu judecătoru, ași cunósce multe orașe. A! dar Orașul acesta trebue să fie Parisu! Da! vedú franceđi! Bre! frumosú orașú! ce ulițe regulate! ce frumoșe edificii! O! Darú ce desfrânări vedú! A! Éttē și câțiva juní români. Da! Íi cunoscú. sunt fii unorú boeri bogați, iei au venit aici să se procopsescă. Darú ce facú iei acolo? Sunt încungiurați de femei desfrânate care îi sărută și iei le dē baní. A! éttē că intră cu elle într'o casă. Darú femeea aceea trențărósă care șede la drépta uși, și omulú acella uráciosú care șede la stânga cu un pumnalú în mână, cine orú fi și ce voescú iei?

Geniulú. Femeea aceea trențărósă care șede invidibilă, vine la ușa risipitorilorú ca să între în casă. Érú omulú uráciosú care éllú vedí cu pumnalulú în mână, este geniulu cellú rēu care îi îndémná să se facó bandiți, să ucigă, să fure, să încelle când vorú deveni săraci.

Gligorache. O! Ce grodăvie! și isvorul
acestor relle sunt numai femeille desfrânate!

Geniulă. Și femeea buna și virtuosă,
înobilédă și înalță pe om, ânsă sunt puține!

Gligorache. A! Dară mai vedu un june
român; ellă cunoscă și pe acesta! este fiul
unui om săracă pe care la trimisă guvern
să învețe. Dară ce face ellă singură acolo
aplecat peste o masă? A! citeșce! și femeea
aceea atat de bogat îmbracată care șede la
usé lui, cine o fi?

Geniulă. Este fortuna care vine să intre
în casa omului laboriosă.

Gligorache. O, fortuna! fortuna! cât ești
de frumósă! A! éttă și țerra Rumânescă.
Cât e de frumósă și țerra Rumânescă! Ce
frumoși munți are! câte păduri și câmpii roditore
are, pe unde rătăcesc mulțime de turme!
Dară nu e nici o regulă.!

Geniulă. Nu este nici o regulă pentru
că cei cari au ajunsă la putere sau gândit
numai la intereselle loră particulare nu la
intereselle țerri.

Gligorache. Éttă și Duněrea! Vădă Turnu
Severin! Vădă Calafatu! Éttă Craiova! A! ce
vădă ce'm vădură ochi! Logodnica mea cu un
martafoi de ofițeră! O ține de mână! o sărută, și
ea nu dice nimicu? Poftim de te mai însoră
cocóne Gligorache! Affurisit martafoi, dară nu

vedeți că sânt d'asupra vóstră să vă sdrobescă capul cu acest ochian? (Ellă rădică ochianu să dea. Nóptea întră fiind o mantie négră chitită pe mâna stângă. Ea îi appucă ochianu pe la spate.)

SCENA VIII.

Precedenți, Nóptea.

Nóptea. Stěi! nu da.

Gligorache. A!

Nóptea. Ști tu câtă distanță este de aci până la Pământ?

Gligorache. Nu.

Nóptea. Este o depěrtare pe care toți învęțați pământului n'o potă mesura. Pentru că calculelle lor sunt pré mică ca să pótă męsura distanța ce Dumneđeu a pusă între iei și corpurile cerești.

Gligorache. O! affurisit balon! cât ma suit de susă!

Nóptea. Mai susă de cât sară fi suit imaginația ta.

Gligorache. Dară tu, cine ești tu? Și de unde ai venit în acéstă sté?

Nóptea. Eu viu dupe Pământ, ma gonit Aurora.

Gligorache. Ce spuă! Tu vii dupe Pământ? Ia spunem dacă e așa, nu cumva ai fost pe la Tribunală?

Nóptea. Am fost pretutindenă.

Gligorache. Spunem dară, ce dicé preşedentu de mine?

Nóptea. Nimic! Căci pe unde mă ducă eu, nimeni nu dicé nimic. Totulă tace! Un vclă întunecosă înfăşoră natura; şi tot ce este viu, intră în imperiulă morţi.

Gligorache. Dar cine eşci tu, înaintea căria totulă tace, şi natura întregă să schimbă?

Nóptea. Eu sânt acea pe care bandiţi o salută cu plăcere. Când mă arctă eu în lume, passerille cobitóre începă cânteculă loră. Fantomelle éssă din morminte ca să viditeşe pre cei vii. Mantia mea este scutulă asasinului. Sub ea se urdescă comploturi. Când mergă eu în lume, femea adulteră eşi lassă bărbatulă şi merge la amantulă său. Copila inocentă dă randevu junelui seduetoră şi a duoă dă plânge. Mantia mea în fine, este camera Infernului. Ânsă ómeni mă bine cuvintedă.

Gligorache. De mine să fi blestemată dacă faci atăta rău.

Nóptea. Facă şi bine.

Gligorache. Şi ce bine faci tu?

Nóptea. Când destind mantia mea, amantulă visedă pe amanta sa, muma pe copilulă său care nu'lă mai are; copila inocentă să vede purtată de Angeli pe câmpiile Paradisului; sërmanulă eşi uită miseria, bollnavulă

durerrille s'elle, și totă natura să repausedă sub voalulă cu care o înfășoră.

Gligorache. Și cine ești tu care faci lucruri mai pre susă de puterea umană?

Nóptea. Eu sânt Nóptea.

Gligorache. Nóptea! tu ești Nóptea? Dară fie că urată nópte mai ești!

Geniulă. Nópte! Acest muritoră Pământeian face greutate imperiului meu, dălă josă.

Gligorache. Aoleo! Ertățimă! Nu mă aruncați! legațimă cu o funie să mă coboră, êncetă, că de m'ați arunca, prafă mă facă până josă! și ce o să ăică președentu când o afla că am plesnit în mii de bucăți?

Nóptea. (desfăcând mantia o întinde spre ellă.) Dutte de unde ai venit.

Gligorache. Auleo! nu mai vedă! Se făcu întunerecu ca'n Iad! (În timpulă acesta ellă s'a trasă pe trapă. Trapa se lassă cu încetu în josă.) Aoleo! mă coboră în Iad în brațele lui Beldebut! Și ce o se ăică președentu când o afla că ma luată dracu întâi pe mine? (Ellă nu s'a afundată de cât puțin, și cortina din fund cade. Gligorache rămâne după cortină. Patulă cu Gligorache adormit se trage la locă. Asemenea și masa și scaunu. Ellă este îmbrăcată cu halatu, se deșteptă speriat, cade din pat și alergă strigând pe scenă.) A! Ertățimă draciloră! Slăvite Beldebut! Értămă, că n'am abudat în funcțiunea mea! n'am călcat jurământu! (Își vine în sine.) A! Dară unde sânt eu? Nu sânt

în Iad! sânt în camera mea! Da! éttă patulă meu! masa mea! scaunul meu! Dară bine ce sa întimplat? Să vedem. (Ellă strigă.) Răducane! Răducane! (Răducan intră)

SCENA IX.

Gligorache, Răducan.

Răducan. Ce poruncești cocóne?

Gligorache. Aci ești tu?

Răducan. Aici cocóne.

Gligorache. Dară nu tea luat dracu pe tine?

Răducan. Să mă ia dracu! Și pentru ce? Ce am făcut eu ca să mă ia dracu?

Gligorache. Bine dicit! Tu nu ești judecătoră! Dar pe mine cât p'aci era să mă ștergă dupe fața pământului. Cellă mai mică abuđă dacó ași fi făcut în funcțiunea mea, acum ași fi în brațele lui Beldebut. Bre! din ce scapai! Ai vedut tu Răducane cum veneam de repede?

Răducan. De unde cocóne?

Gligorache. Cefelă de unde? Din sté, nu mă veduși?

Răducan. Cocóne, dumnéta aiuređi. Vinoși în minți! Nu vedă că acuma tei sculat? Póte că ai visat?

Gligorache. (Apart.) Am visat! Da în adeveră, sânt eu halatu pe mine cum mam culcat!

Darū fie, că grósnicū visū am visat! Ei bine, dacă eu un biet judecătorū care n'am făcut nimicū, și tot visai că mă coboram din sté în Iad, darū aceia cari facu relle pe tótă dioa, cari fură pe cei săraci și lassă în urma lorū mulțime de nenorociți blestemandui, ce orū vissaiei ore? Ce orū vissa aceia cari ేశi vând conșciința pentru bani? Ce orū vissa funcționari cari delapidédă bani statului și facū o mulțime de nedrepăți? Ce or vissa ómeni aceia cari au amicitia pe vârful limbei, numai ca să ేశnelle, ేశrū în anima lorū ascund perfidia? Cam sorū împacaiei cu conșciința lor? Eu cređū că dracu li se arată sub forme frumóse numai ca s'ei îndemne și mai mult la fapte relle ca să pótă alle perde și sufletile. Sub ce formă s'o arăta dracu ministrului care sa dattu plăceriloru când a avut occasie să îmbunătățéscă starea țerii și a națiunii s'elle ca s'ei rămăe numelle nemuritorū? Ce grođavū trebuie să fie dracu după ce îi încellă! Cu tóte că eu n'am visat pe dracu, eu am vissat că eram în stéoa Romanii. Va să ేశică Romania are acum o sté! și ేశncó o sté frumósă! (În timpulă acesta Răducan se ocupă cu aranjétu patului.) Și Romani au un Geniu bun! E! Dacă larū asculta... Atunci stéoa Romanii arū streluci frumosū! Cu tóte astea pe mine geniulū m'a găsit un dobitocū mai îndobitocit de cât ori ce dobitocū. Așé darū,

fiind că un judecătoru trebuie să fie un om care să știe ceva, să nu fie ca mine; o să trecu în partea administrativă să ceru dela Domnu ministru să mă facă administratoru. Ba nu; mai bine s'îm dau dimissiune. Daru pe urmă ce să facu? Fiind că nu știu nimic! Să intru în miliție! e pré târziu. Să mă facu avocat! trebuie să fiu doctoru în dreptu, ca să știu cum să strâmbeđu lucrurile. Să mă facu redactorulă vre unui jurnală! trebuie să îngrijescu numai de binele altora, și să mă iau la colți chiaru cu ministri când voru lua lucrurile pe dosu. Să mă facu actoru!. Actori sunt nisce paseri cari plăcă când vin berdele. Lei cum éss'î primăveră să răspândescu toți ca pui de potârniche prin provincii ca să își capete hrana; fiind că guvernele care le-am avut până acum nau îngrijit să le facă o scôlă în care să învețe în timpul verii ca să putem și noi avea actori celebri cum ȳice un om procopsit. Fiind că ȳicea acest om: în poporul român sunt mulți ômenî cu inteligență și talente, daru nu sunt desvoltate. Nu mă facu daru nici actoru. Ei bine, ce trebuie să facu! (După o pauză.) Dobitocu ce sunt, uitasem că sunt logodit, și că omu când numai are nimicu de făcut trebuie să se însore. Da! s'îm dau dimissiune și să mă însoră. (Tare.) Răducane!

Răducan. Poruncește cocóne.

Gligorache. Dăm sa mă îmbracă.

Răducan. (Dându-i gherocu.) Poftim cocóne.

Gligorache. Dăm și pălăria

Răducan. (Dându-i pălăria.) Poftim și pălăria

Gligorache. (Apart mergând spre ușe din fund.)

Așa! Acum să'm dau dimissiune și să mă în-sorū. (Se oprește.) A! darū e mai bine să mă ducū cu dimissiunea făcută. (Tare viind la masă și ședând pe scaun.) Răducane.

Răducan. Poruncește cocóne.

Gligorache. Dăm tot ce trebue pentru scrisū; fiind că o sēm dau dimissiune la președentu, în care sē'i spuiū că nu mai pociū funcțiuna, fiind că am officatū judecândū procesele altora și acum am cădūt la dropică.

Răducan. Darū o să te cređă cocóne, când te va vedé grasū și roșu ca para focului?

Gligorache. Ii ducū certificatulū doctorului și o să cređe, că n'arre ce facce.

Răducan. Și o sē'ți dé doctoru când te va vedé sănătosū?

Gligorache. Eu o să'i spuiū doctorului că am officat și am dropică, și dacō nu mă va crede, te scot pe tine de martorū. Nu e așé că faci tu atăta lucru pentru mine?

Răducan. Cum nu cocóne! Ba încă îi mai spui de la mine: o sē'i spuiū că ai

gâlbinarea, limbarița, tussé măgărăscă, că tea lovit tecnafesu și ai bólla copiilor.

Gligorache. Ba nu! nu Răducane, astea să nu le spui, fiind că pôte dici întru'n césu rău și tei pomeni ca mă și appucă. (se aude sunând la ușă.) A! ia veđi cine este? Și ori cine va fi spuneai că nu sânt a-casă. (Răducan esse și intră îndattă cu o depeșă desigilată.)

Răducan. O depeșă de la Domnu președentă, o trimitte ca să o citeșci și Dumnéta.

Gligorache. (Luând depeșă se uită la adresă. (Apart.) Este către ellă! Trebuie să fie ceva important! Pôte că s'a făcut înaintări în funcțiună, și ellă mi-o trimitte să află și eu. Ce om bun! séu pôte că sânt numit președentă undeva și ellă vré s'ă facă surpridă. Nu mai dau dimissiune! (Desfăcând depeșă.) Să vedem! Pôte că vissu meă cu stéoa, să însemneđe înělțarea mea pe fotoliu de președent. Și când o afla logodnica mea! . . . să citim. (Ellă se uite pe depeșă.) Ce veđă! Ce'm veđură ochiă! Nu să pôte ma trădată vederea! (Stergând-o și uitândusse mai de aprópe.) Ba e curat așa! Mă scóte pentru necapacitate. Auđi! Pentru astfelă de bagatelă! să vede că ministru vocșce să lasse tribunalele cu pré puțină funcționări, dacó s'a hotărít să scóță pré toți cei fără capacitate. Ei bine, dară unde este necapațitatea mea? Fiind că eu nici odattă nu mam oppusă președentului!

ba încă am fost de acord și cu ideile logofetilor, numai ca să nu'm țină că sânt om de pricină. Și cu toate astea, poftim! (Bătând depeșă cu palma.) Im veni affurisita asta de plăcintă tocmai când să mă cunun. Ce o să țină acum logodnica mea? Posna dracului! cum vii tu tot la prasnice când îi e omului lumea mai dragă! Affurisit Theligrafu! ce mai nouitate mi aduseși! (Tare.) De Răducane, nu'ți vine și ție să crepi?

Răducan. (Necăjit.) Ce să facu? Să crăpu! Și pentru ce să crăpu mă rog? Nu cumva am mâncat a mancare multă la Dumnéta? friptură și éru friptură; până când o sém rămăe numelle friptu. Și Dumitale coconu Fripturache in locu de Gligorache. Și mai ai obrađu să'mi țină să crăpu.

Gligorache. E! daru prost mai ești Răducane! Tu să fi un judecătoru ai sta tot de gâlcévé cu președentu. Eu am țină că nu'ți vine și ție să crepi de neacădu fiind că m'a scosă din funcțiune?

Răducan. Ba să mă erți că n'ai țină așa, ai țină numai să crăpu.

Gligorache. Appoi dacă'mi iei vorba din gură, și nu mă lași să isprăvescu. Tu ești tot ca Thelegrafu de iute; n'appucă omu să isprăvescă vorba, și i-ai eșit înainte. Thelegrafist să fi, și tot nu t'ai grăbi așa.

Răducun. Dar chiar aşé să fie cocóne, addicó, ce-fellú? Dacó té scosú pe Dumnéta din slujbă, eu numai de cât să facú pafú, pufú; să plesnescú să mă cureţu dupe lume; așa vrei Dumnéta? Veđi cocóne, pofta asta numai Dumitale trebue sě'ţi vie.

Gligorache. Ba nici mie, că voiú face şi eú cum a făcut un prietenú alú meú şi-a dattú dimissiune după ce la scosú. (Declamă.)

Ellú şi-a dattú dimissiune,
Ânsó după ce la scosú.
Şi eşi din funcţiune,
Cu ciolanu bine rosú.

Cócí ellú şi-a đissú: ađi mă punne,
Darú mâine nu pociú să şciu,
De sânt tot în funcţiunne.
Cinstit pentru ce să fiu?

Să'm facú déra viitoru
Acuma funcţionând;
Ca de'm vorú da cu picioru,
Să nu umblu rágăind.

Căci banii sunt ađi în lume
Cari te face stimat;
Şi ęţi dę un frumosú nume,
Chiarú dei fi un scelerat.

Spirit procopsélă'n tine,
Toţi găsescú când eşi bogat;
Şi să tem le e ruşine
Sě'ţi đicó că ai furat.

Când ai bani, ești faci partide,
Căci găsești de cumpărat
Conștiințe ce se vinde;
Și te faci și depotat.

Virtutea cu bani se ține,
Ânsă o corupți tot iei;
Cu bani faci și rău și bine,
Faci în fine ori ce vrei.

Copila crescută bine
Cu moralla poate sta . . .
Căci fără bani ca să sune,
Nu să poate merita.

Fie fata cât de tontă,
Bani mulți ânsă d'o avea;
Îi vin pețitori în glotă
Și săntrecu care s'o ia.

Lingăi'i te înconjură,
Și ești spun că te iubesc;
Dară când isprăvesci de mără,
Și iei te desprețesc.

Fără bani nu faci o cephă,
Să fi ori cât de cinstit;
Și chiar popa nici în grópă
Nu te bagă neplătit.

Bani voescă dără a face,
Căci când am de cheltuit;
Ori și unde mă pociu duce
Și sânt de toți prețuit.

Vedă Răducane; aceste cuvinte a disă
ellă, și în trei ani a făcut o stare . .

Răducan. Om sdravăn cocóne.

Gligorache. Sdravăn ca să fure . .

Răducan. A furat! Appoi stăpânirea de ce nu la dattū în judecată?

Gligorache. Pentru că a furat cu meşteşugū. Şti cum ȕicem noi, dupó tipicū. Şi când cineva tură cu meşteşugū şi dupó tipicū, nu se mai teme de nimeni.

Răducan. Ce felū să nu să témē cocóne când elū cunóşce toţi că a furat?

Gligorache. Prost⁴ eşci Răducane! În adevărū cō eşci mai prost de cât mine! Tu gândesci că eū eşi vorbescū de burfaşi? Nu fătulū meu; hoţi de cari eşi vorbescū eu,iei sunt cari strigă pe tóte uliţille: Când să se mai stērpescă hoţille din ţerră! abuđurille şi să avem şi noi ómeni cinstiţi!

Răducan. Va să ȕicō tot ca elū de dă şi tipō.

Gligorache. Tocmai așa Răducane. Şi când din întimplare cade vre unu în cursă şi să dovedeşce că a furat vre un million séu duoă, toţi advocaţi dau nēvallē sē'lū scape fiind că arre cu ce să le plătescă.

Răducan. Auleo! tacī cocóne, că mi se face pēru măciucă. Cum spui Dumnēta, advocaţi sunt tot ca câini, să adunū unde este hoitu mare. Darū bine cocóne, ai vēđut

Dumnéta vre un hoțu așé de mare care să fure cu miliónelle?

Gligorache. Am vădut chiaru aici în Craiova cum a scăpat advocați pe un hoțu care a furat vre două milioane și mai bine.

Răducan. Bre! daru multu furō hoți din orașu cocóne! și cu tóte astea tot scapă. Daru uu bietu săracu care furō o pâine de fóme, intră în pușcărie.

Gligorache. Dacō nu fură cu meșteșugū!

Răducan. Lipsă de ast-felū de meșteșugū cocóne! Mai bine săracū și curat.

Gligorache. Tot așa am disū și eu Răducane; și de aceia mă ducū să'm dau dimissiune.

Răducan. Dutte cocóne.

Gligorache. Mă ducū. (Ellū plcă repede spre ușé din fund. Terfelică care vine de afară repede, se lovesce cu Gligorache în peptū pe pragulū uși.) Domnule! ast-felū intri Dumnéta în casa unui judecătorū?

Terfelică. Domnule! astfelū primești Dumnéta pe un nobilū ca mine?

Gligorache. Ia poftim te rogū să vėdū cu cine am aface. (Terfelică Intră.)

SCENA X.

Precedenți, Terfelică.

Terfelică. (Făcându uă reveranță.) Domnule! ai onóre să primești visita unui fiu de nobilū, și nobilū din capū până în picere; și chiar tocurille cismelorū im sunt nobile.

Răducan. (Apart.) E smintit sëracu!

Gligorache. Și te numești?...

Terfelică. Așteptă să mă recomand ca să ști cine'ți face onóre.

Gligorache. (Apart.) Mi se pare că nu pré e sănătosu. (Tare.) Urmédě Domnule; ânsă vorbește în articole, fiind că eū am rămasū cu articole în capū della tribunalū.

Răducan. (Apart.) Cum rămân cai della poște cu tecnafesū.

Terfelică. Unde am rămasū cu recomandația?

Gligorache. Ai rămasū . . . ia spune tu Răducane, unde a rămasū.

Răducan. La tocu cismelor cocóne.

Gligorache. A, da. Ai rămasū cu noblețea la toculū cismelorū.

Terfelică. Ascultă să urmedū.

Gligorache. Te ascultū.

Terfelică. Dumnéta ști că în vechime au fost nișce nobili și înalți funcționari cari se dicéu Bani Craiovi?

Gligorache. Am auzit.

Terfelică. Eu sunt strănepotu Banului Marăcine care să ȋdice că a fost de viță foarte nobilă. Historia de și nu spunne nimicū, despre urmași lui, ȋnsă eu cunoscū că trebuie să fiu de viță foarte nobilă numai după gustulū și sentimentele ce am. De exemplu: n'am iubit cu ȋnimă nici om nici femeie, pentru că n'am găsit pe nimeni născut și crescut nobil cum sânt eu. Mitocani să aibă cele mai mari talente, nu le dau nici un prețū dacō nu vorū fi frumoși la față. Despre amorū de patrie și de orī ce este naționalū, nici nu ȋți mai spui fiind că mi se pare lucru foarte prost. De amorū vorbescū tot deuna chiaru și cu slugile, darū nu pociu să iubescu. Tōtă evlavia mea, este numai pentru Aurū. O Auru! Auru! Aceste sunt sentimentelle melle.

Acum despre gustulū meu. Citesū manualu de bonton; asta e cartea mea favorită. Vorbescū tot dauna de noblețe, asta e feblețea mea. Dormū până la duoēspredece ore ȋdioa; asta e ce mă nutresce. Nu lucređū nici odattă nimicū; darū criticū pe toȋi cei ce facū ceva. Asta e ca să mă aflu în vorbă. Când am banī umblu tot în birjē ca să mă deosibescū de mitocani. Când mă aflu în vre o societate, vorbescū duoē vorbe rumâneșci și una franțuȋdescă; asta o facū ca să arăt că sânt procopsit. Ƞnsă vorbescū despre tōte

științele, despre toate artele, dară numai începuturile ca săi faci pe toți să mă admire, după ce pleci.

Gligorache. Dară poate să și ȳică că ești un moftangiū care tai la verȳi și uscate ca un avocat.

Terfelică. Apoi așe sunt ómeni de spirit; și trebue să și ai că eu sânt fôrte de spirit. Chiar și în unghii am spirit. Când mai vedea lingusind, schimonosindumă, făcând jurăminte de sentimentele melle, ai crede că toate câte le spui sunt adevărate. Dară vorbă să fie! fiind că eu spuiū adevăru numai din greșellă. Am terminat cu recomandăȳia; acum creȳu că mă cunoști destulū de bine.

Gligorache. (Apart.) E! să nu fiu scosū din funcȳiune, cum teai appuca de dovadē pentru toate câte spui! (Tare.) Te cunoscū fôrte bine; dară acum să mergem; și mâine mă voiū recomanda și eū Dumitalle.

Terfelică. Ce-felū! Dērē nu țeam spusū cauza viȳiti melle. Cu toate că ai fi aflat și Dumnēta. Ânsō eu voiū se te întrebū . . . fiind că nu creȳu să te supperi.

Gligorache. (Apart.) Despre scoterea mea din funcȳiune vrē ellū să scie. Affurisită depeșē! (Tare.) Nu mă suppărū Domnule pentru că știu.

Terfelică. Ai citit?

Gligorache. Am citit.

Terfelică. Cum ți să părut?

Gligorache. Fôrte prost.

Terfelică. Ba să mă erți, fiind că eu știu ce facū.

Gligorache. (Apart.) A! va să dicō ellū este care ma recomandat așē de bine! Aūdī obrasnicu! și are curagiu să'm și spue! (Tare.) Cum Domnule! va să dicō asta e opera Dumitale?

Terfelică. Negreșit că a mea, fiind că cine altu ar fi fostū capabilū să facā ce am făcut eu?

Gligorache. (Apart.) Poftim! o mărturiseșce. (Tare.) Veđi Răducane de unde ım vine nenorocirea?

Răducan. Vēđū cocóne.

Terfelică. (Apart.) Ce dicū ieī!

Gligorache. (Se dispune allū bate.) Appoi dacō e așē . . .

Terfelică. Ia stēi Domnule! stēi să ne ıntelegem. Ce dicī Dumnēta că ai citit?

Gligorache. Ce am citit? Am citit affurisita asta de depeșe pri care mă scóte din funcțiune, după calomniille ce miaī facut precum mērturiseșci singurū.

Terfelică. (Răde.) ha ha ha! Ne ıntelegem ca la turnu Babilonului. Eu credeam că ai citit poessiille care leam imprimat cu numele meū.

Gligorache. Cum adică a fost alle altuia și le-ai imprimat cu numele Dumitale?

Terfelică. Să vezi: astăzi voi și eu să spui adevăru. Voiam s'îm fac un nume! dar un mitocan obrasnicu ma dattă pe pîrlitură. Ellu mă cunoșcea în adevăr cît îmi pôte capu și striga cu obrăsnicie că nu sunt făcute de mine. Astfelu daru am fost silit să facu celle mai mari jurăminte ca să nu rămîi mincinosu.

Gligorache. Și de ce ai jurat pe nedrept?

Terfelică. Pentru că nu voiam s'îm păteđu noblețea cu o minciună. Și reușisem a mă spăla; daru un affurisit de vîră allu meu, care nu ține la noblețe ca mine, cum lea vîdut imprimate ma tîrbăcit printru'n jurnală d'oi mirosi a argăsellă în totă viața mea. O! Affurisit vîră! din pricina lui am și fugit de la București.

Gligorache. Și la mine la ce ai venit?

Terfelică. Am venit s'îm dai un consiliu ca să pociu triunfa, căci am reclamat pe vîră meu; daru am făcutu numai de formă; ânsă tôte argumentele le are ellu, fiind că poessille le cunoșce mai mulți că sunt făcute de un om din vulgă care a murit. Și eu dacō le-am imprimat cu numelle meu, am făcutu cu intențiune ca să pară mai frumoșe

fiind că eu sânt nobilă. Éttē adevărul.
Acum spunem ce consiliu ım dai?

Gligorache. Caută ın dopia scriptură căci acolo găsești articole care te povățueșce ce să faci, fiind că eu mă grăbescă să mă ınsoră, și n'am timpă.

Terfelică. Ce spui te'nsori? (Apart.) Ellă să ınsoră! și eu carre sânt muștereu! . .

Gligorache. Da. Cu o fată fôrte bună și vrednică.

Terfelică. Câte mii de galbeni are?

Gligorache. Are câteva sutte.

Terfelică. Câteva sutte! Și ȑici că e o fată bună?

Gligorache. Și de ce nu? Ce, dacă o fată nu are ȑestre mare, îi lipsescă tôte meritile, tôte calitățile?

Terfelică. Asta e gust mitocănescă. Dară pentru un nobilă crescut bine, ȑestre mare face tôte calitățile unei fete. Și eu sânt candidat de ınsurătore; deră nu m'așă ınsura de cât numai cu o ȑestre mare ca s'ım faci cariera, fiind că am tôte calitățile, cunoscă tôte convențele. De exemplu: Când ıntri ınt'r'un salon, celle din tēi vorbe care le ȑici salutând să nu le ȑici rumănește fiind că e rușine.

Răducan. (Supărat.) Ce! E rușine să vorbești rumănește?

Gligorache. Tacî Răducane, fiind că astea sunt convenențe. Urmédă Domnule.

Terfelică. (Supărat.) Nu mai urmeđlă! Veđi ce va să dicō creșterea rumănescă? Dacă impertinentulă ăsta arū fi avut doică nemțoică séu franțeđe și o guvernantă, arū cunōșce convenențele. Sânt supărat Domnule! Să mergem și vom vorbi pe drum despre convenențe. (Ellū plēcă prin fund. Gligorache êllūurmédă.)

Gligorache. (Eșind.) Veđi Răducane ce ai făcut? (Ellū esse.)

SCENA XI.

Răducanū singur.

Răducan. Facesarū mușuroi să se facă, scâlciatū Dracului! Auđi Dumnéta! un alla cu pantaloni'i lipiți pe ellū parcō i sunt picerille făcute la strungarū să dicō ellū că e rușine să vorbésca rumănește! Și să dicō că n'am avut doică nemțoică séu franțuđoică! auđi! sē'si mohorască romānu sângele cu lapte strain! Darū eū am crescut în brasla rumănescă, am supt lapte dela mama mea, și'sū voinicu de battū pe șepte ca d'alū de ellū, cu sângele mohorit. (Cântă.)

ARIE.

Dela mama am supt lapte.

Lapte dulce rumănescū;

Și'sū voinicu de battū pe șepte

Căci am sânge strămoșescu.

Am crescut ca stejelul.
De măcuța îngrijit;
Și am brațe tot ca ferul;
Căci nam sângele curcit.

Apoi așe veđi bine; cine putea să mă
îngrijescă mai bine de cât măculița mea?
Și ei de sânt creșcuți de nemțoițe și franțu-
doițe, sunt iei mai voinici de cât mine? că
m'ași invêrti prin iei, ca aretele prin pui de
găină. E! dară ia să lasă eu vorbele astea!
Pe coconu la scosă dela tribunală; și mie
mi sa urât cu slugăritu mă ducă să mă
scriu la miliție, că multă în placă mie mi-
liția! slugaritul elă lasă cu sănătate. Așa!
acum la miliție! (Cântă.)

ARIE.

De acum în miliție,
Mă ducă că'să voinică român;
Și'n țerră ca să mai vie,
Nu voiă lasa pe păgân.

Că's tănără și peptu'm batte,
Pentru țerra'm ce iubescă!
Cu câmpuile'i bogatte
Unde răuri șerpuescă.

Mă ducă să'ncegă sabiōra,
Să'ncalcă pe murgulă meă;
Și să'm appăru țerrășōra
Cu credință'n Dumneđeă.

Să vedeți fugând dușmanul,
Tremurând de frica mea!
Ellu va ști ce e românul
În războiul când l-o vedea.

E! dară unde am eu astfel de noroc!
cum oi intra în miliție să audu tobele: taram
taram, taram, tam tam. Și trâmbițele: tiu tiu,
tiu, și pe capitanulă dicând: pușca la umerul
drept: (Ellu face cu amânodu mâinile ca cum
ar pune pușca la umărul stâng.) Și să dică: la
stanga'n prejură! (Ellu să întorce la dreapta.) pasu
iute... marș! și noi să mergem către vrășmași
cântând așa: (Cântă.)

ARIE.

Ai români să dăm navallă
În războiul voinici să fim:
Și să ne'ntorem cu fallă,
Său mai bine să murim.

Pentru anóstră țerrișoră,
Sângele toți să versam;
Să gonim dușmanu afară
Și la noi stăpâni să fim.

Și când vom fi aprópe de vrășmașu, capi-
tanu să dică! navallă copii! Și noi să dicem:
ura! . . . (Ellu fuge prin fund. Cortina cade.)

FINITU.